

Ба 3728

Карбаван
дзет

СЛОВА АБЪ ПРАКЛЯТАЙ ГАРЭЛЦЫ

и

АБЪ ЖЫЦЬЦИ И СМЪРЦИ ПЬЯНИЦЫ.

Добраму Бьларускаму народу, на пакрапленья яго
душы и рдзуму, разказаў прыяцля яго

ПОПЯЧІЦЯЛЬ ТРЭЗВАСЬЦІ

А. І.

Друкавана у Пицярбурху 1900 року.

Бел. ахдэс
1994 г.

Складь Глаўны у книжніцы Яна Дубовіка,
у Мьнеку-Литоўскамаь.

09 35972

СЛОВА АВЪ ПРАКЛЯТАЙ ГАРЭЛЦЫ

и

АВЪ ЖЫЦЬЦИ И СМЪРЦИ ПЬЯНИЦЫ.

*Добраму Българускаму народу, на пакрапленья яго
душы и рёзуму, разказаў прыяцяль яго*

ПОПЯЧІЦЯЛЬ ТРЭЗВАСЬЦІ

A. I.

Друкавана у Пицярбурху 1900 року.

Складъ глаўны у книжницы Яна Дубовіка,
у Мѣнеку-Литоўскаму.

09 35972

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 7 января 1900 года.

Типографія инж. Г. А. Бернштейна, Орловскій пер., № 1.

25.04.2009

I.

СЛОВА АБЪ ПРАКЛЯТАЙ ҒАРЭЛЦЫ.

Пакуль разкажу самую сказку, паслухайце добрае людзи шырую праўду абъ томъ, што такой ёсть Ғарэлка.

Отажь, наймудрэйшыя учоныя, прыгледзяўшыся пильна страшнымъ скуткамъ пицця Ғбрэлки, дадумаліся праўды и учаць цяперъ на вѣсь Ғдлась: *што яна пстѣ праўдзівымъ ящасьцямъ рѣду чалавѣчага* и якъ людзи набяруцца рѣзуму, то мусяць яно пакинуць и забараниць стрѣга закѣнамъ. Ужо ёсть нѣваторъ кран, Ғдзѣ Ғарэлку заняволяна пиць якъ напитаць будни и колись усюды будзя тоя сама.

Даўнѣйшій людзи для развясяленьня ужывали падъ часъ питнаго мюду и лѣдкаго пива, а Ғдзѣ родзиць винаградъ-вина; Ғарэлка-же была у аптѣкахъ, уважана за шкадливую здароўю, и толька брали яно па трошку, за пазваленьнямъ дѣхтара. Но зъ таго лякарства дурь чалавѣчы выдумаў патомъ штодѣбны напитаць, а хчивасьць людзкая, жадливая Ғрошы, падеунула тую атруту цѣлѣбнаму народу

у кòрчмахъ, штобъ мѣць даходъ, хоць-бы зъ дур-
носьци и граху ближняго!...

Паўсюду, затымъ и у краи нашамъ, брыдкія
вѣльми были дзѣйки гарэлки празъ доўгі часъ, а
ня тутъ мѣста ихъ разказываць падробна, а толька
намякну, што дзякаваць Богу, адъ двохъ лѣтъ ужо
пакасаваны у сіолахъ усѣ кòрчмы и завѣдзянъ такъ
называемы „манаполь“ казіонны, съ цѣлю, штобъ
народъ мѣу мѣншыъ можнасьци пьянстваваць, ду-
раць, губиць сваѣ пажытки, здароўя и дўшу!

Мысль правадаўцы была тымъ большъ святая,
што завѣдзяны и папачыцяли, для надзору надъ
трэзвасьцю народа.

Аднакъ народъ прывыкы зъ прадвѣку да пьян-
ства, николи ня нярасьцярафаны шыра абъ згуб-
ныхъ skutкахъ апойства, якъ толька уникли кòрч-
мы, стаў шиць бязабразна, *проста на улицы*, пры
манаполяхъ; стаў буяницъ и гайдамачыць звѣрска,
такъ, што часта адъ тагò бываюць краминалы и
калѣцтвы, а къ таму разные злые людзи *стали*
тайкомъ дзяржаць у сябѣ гарэлку, падманиваць
народъ и прадаваць яю такъ якъ даўнѣй у кòрчмахъ,
што и грѣшна и ня законна, бо законъ стрòга таго
забараняя.

Отажъ кажны сумленны и растаропны чалавѣкъ
павинянь чурацца гарэлки якъ злога дўха и вѣдаць:

што яна ня здарова людзямъ—калі кружыць имъ
 галавы и робиць тоя што „казлы дзяруць“... Яна
 ня *крэпнiць* калi найсильнѣйшаго зъ ногъ зваливая;
 ня *эрэя* калi зимою п'яныя м'рзнуць на см'рць;
 ня *правнiць душы и рэзуму* калi чалавѣкъ напiу-
 шыся розумъ трацнiць и чыннiць усялякi блудъ; бо
 хтожъ ня вѣдая, што зъ нѣй разпусета, зладзѣйства,
 разбойства, бязбожнасьць! Яна зводзнiць чалавѣка
 зъ дастатку на гѣтымъ свѣця, убожыць яго, а што
 найгоршъ: *зубнiць душы у вѣчнасьці, на томъ*
свѣць, бо водлугъ слоў Бога нашаго Язуса Хры-
 ста „*п'яніцы ня даступнiць царства нябьснаго*“,
 и гэта цiонгля помннiць трэба.

Просты народъ ня глядзi, и ня тлумачея тымъ,
 што пнсьбнны, такъ называемы вышы класы п'юць
 часта и гуляюць. *Гэта яны злы робнiць*, вамъ ня
 для науки, и за злы прыкладъ здадуць атвѣтъ Богу,
 которы ихъ асудзнiць строга.

Вѣдацi абъ тоя, што няўсяка асьвѣта, ня
 кажна наука ѣсть праўдзнва, а толька та, *котора*
урунтвана на закона Божымъ и гзнай належыць
 таквѣля прагнуць и прысваиваць, а яна учыць насъ
 быць: *трезвыми, працавітymi, миласердными,*
учыць шанаваць ўсiо чужоя, ня мсьцнiць блнжняму
ни якъ и наватъ любнць нпнрнцяляў своихъ.

Отъ мудрасьць! и гдзѣ народъ яiо сабѣ прыс-

воіў, тамъ цвинѣ мажебны дастатакъ, спакойнасьць
и здароўя, бо толька цнота даѣ счасьця праўдзива
и ни што большь!

Зразумѣйцяжъ гэта брацьця сяляня и паслу-
хаўшы цягѣрѣ сказки зъ жыцьця вашаго узятай,
*пярстаньця улягаць у тую атруту душы и цьла,
каторую мудрыя завуць зарэлкай.*

II.

АБЪ ЖЫЦЬЦИ И СМЪРЦИ ПЬЯНИЦЫ

абразокъ зъ Сѣльскаго быту.

Людзи у святки моляцца Бажоцку,

А іонь сабѣ зъ раньня зъ чортамъ у шынѡчку...

Яго чорны дзѣтки такъ якъ галавѣшки,

А іонь пець гарэлку, да ўсеіо строіць смѣшки...

Яго зѣнила хата и дзиравы стрѣхи,

А іонь у карчмѣ сядзиць для уцѣхи...

Усѣ прыадзѣты у сарочки, сьвиты,

А на ніомъ рызьнякъ латами падшыты...

Усѣ чужыя жонки вясіюлы и рэзвы,

А яго усмутку, бо мужыкѣ ня трэзвы...

Яна у клѡпоця каля гаспадарки,

А іонь толька жыду спаражняя чарки...

У людзѣй снасьцина, хамуты, каліюсы,

А ў яго ня машъ наватъ и атосы...

Коникаў и статку поўная дзярэўня,

На ягожь падворку ня выдаць и пѣўня...

Людзи снаць лажацца натрудзіўшы косьци,

А іонь бяжыць къ Шмуйлу, папиваць, у госяци...

Людзи ідуць рана на работу ў поля,
А іонь, злыдзянь, п'яны ляжыць у стадоля...
Людзи паарали, засьбіялі ніўкі,
А іонь ня кинуў узьбмлю нават і каліўкі...
Людзи зь Панамь Богамь снапкі позьбіралі,
А яму черці піць дапамагали...
У восянь Образь ходзіць, дараць кеяндза бафаты,
А іонь зь сораму пашоў да карчмы изь хаты...
Сяло „Дзяды“ спраўляя, лея пива у шклянкі,
А ў яго ні хлѣба, ані галамянкі...
Падышли каляды, у людзѣй каўбасы,
А ў яго гаршчэчкі саўсімь бязь закрасы...
Сусѣдзі малоцяць, прадаюць зярнята,
А яго пустыя: стадола і хата...
Сяляня паплацілі маказынь, падаткі,
А ў яго таквѣля даўгі, нядастаткі...
Зимачка надбѣгла, людзі грэюць избы,
А яго халодна, бязь дроў і бязь прызбы...
Ўсюды гараць лучнікі у столи,
А ў яго цямніца, бо нямашка смоли...
Усюды прадўць ліонь бабы і дзявіцы,
А яго жанчына сядзіць бязь прасьніцы...
Запускі ўзняліся, усѣ ядуць тлуста,
А ў яго праснакь, нячымна капуста...
Людзи зафавѣлі, пакинулі шмэляць,
А іонь, *за кажарку*, праводзіць „*папльляць*“...

Людзи на Вяликдзёнь ужываюць сута,

А ўяго у хаця праўдзива пакута...

На вясну у трэзвыхъ ня пустыя клѣццi,

А ўяго папахли галодныя дзѣццi...

Сонца ходзиць выжай и людзямъ уцѣха,

А іонъ апошни гарняць высыпаў изъ мѣха...

Даўжождъ и Буслы прыляцѣли зъ мора,

А яго сямѣйка саўсिमъ слаба, хвора...

Сяло вышла у поля Юрыю падзивицца,

А іонъ тыць да *шынку кабъ на смьрць запицца...*

Черциждъ таки ўзяли да сваіога панства!

Отъ яки канѣць лайдацтва и пьянства!

Зъ таго усимъ наука: чарка на пачатакъ,

Даляй уже кварта, гарняць на астатакъ...

Кабъ сыяроўся чарки, ня шѣбы и кварталы!

А патомъ и зъ гарцамъ ня гуляўбы ўжарты...

Паслухайцяждъ людзи маю добру раду:

Наўлягайця у чарку, кали робиць здраду!...

А. І.

Писана у Замосьци,
15 Акцябра 1899 року.

B00000002 1 1909